Kriminalomsorgen
Sandeid fengsel

Tilsynsrådet for kriminalomsorgen

Postboks 2105 Vika
0125 Oslo

Deres ref:	Vår ref:	Dato:
25/1475		

TILBAKEMELDING TIL TILSYNSRÅDET FOR KRIMINALOMSORGEN PÅ TILSYNSRAPPORT SANDEID FENGSEL AV 20.02.2025

Vi viser til mottatt tilsynsrapport fra Tilsynsrådet for kriminalomsorgen av 28.01.2026 hvor Haugaland fengsel, avdeling Sandeid blir bedt om å gi en tilbakemelding og oppfølging av rapporten som ble gjennomført i avdeling Sandeid 20.02.2025.

Haugaland fengsel har følgende tilbakemeldinger på Tilsynsrådets anbefalinger:

Bygningsmasse og bruk av dobbeltceller:

Jf. Retningslinjene pkt. 17.2 til straffegjennomføringsloven skal den enkelte innsatte som hovedregel ha sitt eget rom. To eller flere innsatte kan likevel plasseres i samme rom dersom fengselets innredning, plassforholdene eller andre særlige forhold gjør det nødvendig.

Haugaland fengsel, avdeling Sandeid er bygningsmessig utformet og innredet slik at to innsatte deler samme rom. Dette er å betrakte som permanente flermannsrom og er tilpasset aktuell kapasitet i fengselet. Det vil herfra ikke være aktuelt å regulere bruken av flermannsrom i fengselet til å gjelde enkeltrom annet enn ved at vi har lavt belegg og det vil være naturlig at det da vil bli noen som får bo alene frem til det fylles opp igjen. Innsatte som soner i Haugaland fengsel, avdeling Sandeid er innkvartert på beboelsesrom og ikke celler.
En eventuell ombygging til å gjelde enmannsrom må skje i regi av Kriminalomsorgsdirektoratet.

Kontakt med omverden:

I Haugaland fengsel, avdeling Sandeid har vi muligheter for at barn kan besøke sine pårørende. Vi har to besøksrom som kan benyttes til dette. Vi tar imot besøkende i helgene og helligdager i tidsrommet 1330-1800. Hvert besøk varer i ca 1 time. Ved ledig kapasitet kan dette utvides. Besøksrommene er tilrettelagt med et begrenset utvalg av leker/ aktiviteter for ulike aldersgrupper. Det er under vurdering innkjøp av mer moderne og tidsriktige leker/ aktivitetr for barn og unge, f.eks. spillkonsoll.

Bruk av tolk:

Der den enkelte innsatte ikke kan kommunisere med fengselet på norsk, forstår innholdet i vedtak og informasjon fra fengselet, benyttes tolk.

Utelukkelse og ventecelle:

Det vil bli kjøpt inn klokker på venterom som sikrer at den enkelte innsatte som er plassert der selv kan følge med på tiden.

Postadresse: 5585 Sandeid
Besøkadresse:
Telefon: 52 76 72 10
Telefaks: 52 76 15 58
Org.nr: 974736950
Saksbehandler:
JAN-HELGE ASKE

Omfanget av bruken av ventecelle:

Ventecellene i avdeling Sandeid benyttes som tidligere nevnt ifm. uro blant innsatte, innsatte som møter ruset til soning, og til tider for innsatte med helsemessige utfordringer. Videre benyttes ventecellene i påvente av en overføring/ transport til andre enheter. I 2025 ble ventecellene benyttet 86 ganger med delvis utelukkelse for kortere tidsrom og ingen tilfeller av hel utelukkelse. Vedtak er utferdiget i alle tilfeller.

Kroppsvisitasjoner, rusprøver og romkontroll:

Fengselet benytter til enhver tid kun inngripende tiltak i form av kroppsvisitasjonerog rusprøver når det er høyst nødvendig og forholdsmessig. Romkontroll (visitasjon av rom) gjennomføres av utvalgte rom daglig. Avdeling Sandeid benytter stikkprøver i forbindelse med rusmiddelkontroll i fengselet. Rutinemessige nullprøver benyttes ikke.

Selvdrapsrisiko og selvskading:

I forbindelse med oppmøte til soning blir den enkelte innsatte spurt om å samtykke om fritak fra taushetsplikt for at fengselet sammen med eksterne, inkludert helse, som kan følge opp den enkeltets innsattes behov under straffegjennomføringen.

Utover den sentrale rutine som foreligger, vil fengselet utarbeide egen rutine for forebygging og håndtering av alvorlige hendelser som selvdrap, selvdrapsforsøk og alvorlig selvskading.

Helsetjenester i fengselet:

Haugaland DPS har nå avsatt en ressurs i 20 % stilling som psykriatisk sykepleier som ivaretar innsatte som er henvist til spesialisthelsetjenesten. Vedkommende startet opp her 29.01.2026.

Nye rutiner for medisinutdeling jobbes det nå med i samråd med fengselshelsetjenesten.
På dagtid frem til klokken 1530 utdeles medisiner av helse personell. Det er ikke tilgjengelig helsepersonell etter denne tid. Utover dette blir medisinhåndetring etter klargjort dosett fra helseavdeling utlvert av ansatte i fengselet som har godkjent medisinhåndeteringskurs.

Kontaktbetjent:

Dagens praksis er at alle innsatte med en domslengde på mer enn en måned får tildelt en kontaktbetjent etter oppmøte. Dersom innsatte med kortere soningstid enn en månde har særskilt oppfølgingsbehov, prioriteres disse også til å få tildelt en kontaktbetjent.

Innsattes medvirkning:

I januar 2026 ble det opprettet eget kontaktutvalg i Haugaland fengsel, avdeling Sandeid der en innsatt fra hver boenhet ivaretar de øvrige innsatte. Kontaktutvalget består av fire innsatte og to fra ledelsen i fengselet, og møter avholdes fast en gang i måneden. Med denne ordningen ivaretas de innsattes medvirkning og informasjonsbehov. Utover dette avholdes det informasjonsmøter for alle nyinnsettelser en gang i uken.

Overføring til annen soning:

Forskriften 11.1 regulerer innsettelse og generelt om valg av fengsel.
Valg av fengsel treffes på grunnlag av en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. Det skal tas utgangspunkt i hvilket sikkerhetsregime som anses nødvendig ut fra det straffbare forholds objektive grovhet, straffetidens lengde, tidligere kriminalitet, kjennskap til domfelte fra tidligere fengselsopphold, og øvrige opplysninger i saken. Ved behov kan politiet og friomsorgen anmodes om informasjon som kan bidra til sakens opplysning.

Ved vurderingen av om plassering i fengsel med lavere sikkerhetsnivå er sikkerhetsmessig forsvarlig eller om domfelte vil klare å tilpasse seg et slikt opphold, skal det blant annet legges vekt på følgende momenter:

· tidligere domfellelser - antall tidligere domfellelser og hvor alvorlig kriminalitet som er begått tidligere

· adferd under tidligere fengselsopphold og om det dreier seg om alvorlige regelbrudd, som rømning eller unnvikelse, straffbare handlinger, for eksempel vold, innsmugling eller omsetning av narkotika, andre rusmidler eller dopingmidler, innsmugling av gjenstander som kan benyttes til å begå straffbare handlinger mv.
· nye straffbare forhold – domfelte er under etterforskning for nye straffbare forhold eller har fått en ny dom som ennå ikke er rettskraftig
· unnlatelse av å møte til straffegjennomføring
· bruk av rusmidler - bør tas i betraktning ved vurderingen av om domfelte er i stand til å overholde vilkårene for gjennomføring av straff i fengsel med lavere sikkerhetsnivå
· helsemessige- og andre velferdsgrunner kan tillegges vekt dersom sikkerhetsmessige grunner ikke er til hinder for innsettelse i fengsel med lavere sikkerhetsnivå.

Med bakgrunn i forannevnte blir hver enkelt innsatt vurdert for innsettelse i Haugaland fengsel, avdeling Sandeid. I den grad det på landsbasis er mangel på plasser i høysikkerhetsfengsel, blir stadig flere domfelte som ellers skulle sone der, vurdert for soning på lavere sikkerhet. Dette er ensbetydende om at vi velger å gi flere muligheten til å sone i avdeling Sandeid i stedet for et strengere regime på høy sikkerhet. Dette innebærer igjen at den enkelte innsatte innretter seg selv til å være i stand til å tilpasse seg regimet som gjelder utholdelse av straff på lavere sikkerhet.

Hovedtyngden av overføringer mellom gjennomføringsformer til høyt sikkerhetsnivå skyldes forhold som skissert og knyttet til straffegjennomføringsloven § 14, 1. ledd. Dette omhandler tvangsmessige overføringer blant annet for å opprettholde ro, orden og sikkerhet, bygningsmessige eller bemanningsmessige forhold der en overføring er nødvendig (les helsemessige utfordringer), m.v. Skriftlig begrunnet vedtak foreligger i alle saker som omhandler overføringer.

Andelen av overføringer til høyt sikkerhetsnivå som skyldes behov for enerom er relativt lav. Bakgrunnen for disse overføringene kan relateres til helsemessige utfordringer.

Kriminalomsorgens tilsynsråd skal være godt kjent med at avdeling Sandeid innkaller domfelte fra hele landet, og kun ett lite fåtall har tilhørighet til Haugalandet. Antall overføringer herfra til avdeling Haugesund, er i utgangspunktet en midlertidig løsning i påvente av endelig overføring til blant annet Åna og Stavanger fengsel. Dette har liten eller ingen betydning for slik Tilsynsrådet oppfatter det med at det er kortere vei til andre instanser utenfor fengselet og at dette medfører at det er enklere å få besøk av familie og venner.

Utover dette tar også avdeling Sandeid imot innsatte som er overført fra høy sikkerhet til lav sikkerhet. Enkelte av disse har hatt en annen oppfatning av hva det innebærer å sone i et annet regime i avdeling Sandeid enn i de hadde i utgangspunktet. Dette har resultert i at de ønsker seg tilbake til det fengslet de kom fra.

Avdeling Sandeid jobber aktivt overfor den enkelte innsatte der en ser behov for å unngå en overføring til høyere sikkerhet. I de tilfeller en ikke lykkes med dette, blir en overføring effektuert.

Med hilsen

Jan-H.Aske
fengselsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.